

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

HARJUNTAKASESTA MAAILMANKARTALLE – SYDÄN-SUOMEN LUONTOREITISTÖN KEHITTÄMINEN -ESISELVITYSHANKE

HANKERAPORTTI

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Nimi: Harjuntakasesta maailmankartalle – Sydän-Suomen luontoreitistön kehittäminen -
esiselvityshanke

Hanketunnus: 58069

Toteuttaja: Pihtiputaan kunta

Budjetti: 31 040 €

Rahoitus: Pihtiputaan kunta (10 %), Keski-Suomen ELY-keskus (90 %)

Toteutusaika: 1.11.2017-31.10.2018

Hankeraportin kirjoittaja: Sini Malminiemi, projektityöntekijä

Kannen kuva: Heikki Sulander

YHTEENVETO

Harjuntakasesta maailmankartalle – Sydän-Suomen luontoreitistön kehittäminen -esiselvityshanke syntyi tarpeesta kartoittaa ja kunnostaa Pihtiputaan kunnassa sijaitsevat luontoreitit. Pihtiputaan kunta panostaa matkailuun ja erityisesti retkeilyreiteillä nähdään olevan merkittävää potentiaalia luontomatkailun kasvattajina. Hankkeen kohdealueina oli kolme luontopolkua ja yksi pidempi retkeilyreitistö. Pihtiputaan kunnan hallinnoima esiselvityshankkeen varsinaiset toimenpiteet toteutettiin vuonna 2018 ja se sai rahoitusta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta Keski-Suomen ELY-keskuksen kautta. Hankesuunnitelman mukainen budjetti oli yhteensä 31 040 euroa, josta ELY-keskuksen osuus oli 90 % ja hankkeen toteuttajan osuus 10 %. Esiselvityshankkeen tavoitteina oli muun muassa selvittää neljän luontoreitin kehittämistarpeet alustavine kustannusarvioineen. Hankkeeseen palkattiin projektityöntekijä, joka kartoitti reitit maastossa. Hankkeen aikana kuultiin myös reittien kehittämisestä kiinnostuneita kuntalaisia, järjestöjä ja matkailuyrittäjiä kaikille avoimen suunnittelutyöpajan, kohderyhmäkokouksien ja luontoreittien käyttäjäkyselyn kautta. Lisäksi hankkeessa tehtiin tiivistä yhteistyötä muiden retkeilyreitihankkeiden kanssa. Hankkeesta tiedotettiin paikallislehdessä sekä sosiaalisessa mediassa Pihtiputaan kunnan ja hankkeen omilla sivuilla. Hankkeen lopputuloksista tiedotettiin hankkeen päätösseminaarissa ja hankkeen blogisivustolla. Selvitystyön pohjalta reiteille laadittiin kehittämissuunnitelmat, joiden on tarkoitus toimia investointihankkeeksi suunnitellun jatkohankkeen pohjana. Esiselvityshankkeen tulokset näkyvät kasvaneena kiinnostuksena Pihtiputaan luontoreittejä kohtaan. Hankkeen aikana tehty selvitystyö ja laaditut kehittämissuunnitelmat antavat selkeän kuvan alueen retkeilijöiden tarpeista ja suunnan luontoreittien kehittämiselle.

Sisällys

1. Hankkeen taustat	4
1.1. Tavoitteet.....	4
1.1.1. Ylemmän tason tavoitteet	4
1.1.2. Hankkeen tavoitteet	4
1.2. Kohderyhmät	5
2. Toteutus	5
2.1. Toteutuksen organisaatio ja resurssit.....	5
2.1.1. Yhteistyökumppanit.....	5
2.2. Aikataulu ja toimenpiteet	5
2.2.1. Suunnittelutyöpaja	6
2.2.2. Matkailuyrittäjätapaaminen	6
2.2.3. Luontoreittien käyttäjäkysely	7
2.2.4. Erilaiset retkeilijät ja retkeilyreittien monikäyttö -seminaari	7
2.3. Tiedotus	7
2.4. Raportointi ja seuranta	8
2.5. Kustannukset ja rahoitus	8
2.6. Toteutusolelut ja riskit	9
3. Tulokset	9
3.1. Kehittämissuunnitelmat	9
3.1.1. Mobiilisovellus luontoelämyksen tukena	9
3.2. Mahdollisuudet kansallispuistoksi	10
3.3. Vaikutukset	10
4. Esitykset jatkotoimenpiteiksi	11
5. Allekirjoitukset	11
6. Liitteet	12

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

1. Hankkeen taustat

Idea Harjuntakasesta maailmankartalle – Sydän-Suomen luontoreitistön kehittäminen -esiselvityshankkeesta syntyi tarpeeseen kehittää Pihtiputaan alueen luontoreittejä ja erityisesti Suurijärven reitistöä. Luontoreiteillä nähdään suuri rooli paikkakunnan elinvoimaisuuden lisäämisessä, liittyy se sitten matkailuun, vetovoimatekijöihin tai hyvinvointipalveluihin.

Pihtiputaan kunnassa on panostettu voimakkaasti matkailun kehittämiseen. Luontoreittien kehittämistarpeeseen herättiin, kun Witas Oy:n vuosina 2016-2017 toteuttama matkailututkimus nosti esiin erityisesti retkeilypalvelut ja reitistöt luontomatkailun mahdollistajina. Matkailututkimuksen päätteeksi kuntalaisille järjestetyissä työpajoissa todettiin Suurijärven-Harjuntakasen alueella olevan merkittävin potentiaali matkailun kasvattamiselle ja jopa kansallispuiston mahdollistamiselle tulevaisuudessa.

Pihtiputaan kuntastrategiassa mainitaan tasokkaat harrastusolosuhteet yhtenä tärkeimmistä elinvoimatekijöistä. Laadukkaat luontoreitit palvelisivat harrastuspaikkoina niin kuntalaisia kuin ulkopaikkakuntalaisia mökkiläisiäkin, joista Witaksen tutkimuksen mukaan yli puolet osoitti kiinnostustaan reitistöjä kohtaan. Nykyään ollaan myös yhä enenevässä määrin tietoisia luonnon terveysvaikutuksista ja helposti saavutettavissa olevat luontoreitit palvelisivat niin fyysisen kuin henkisen terveyden edistämistä.

Matkailututkimuksen jälkeen elokuussa 2017 pidetyssä kunnanvaltuuston kokouksessa tehtiin valtuustoaloite reitistöjen kunnan kartoittamisesta sekä kunnostus- ja ylläpitosuunnitelman laatimisesta. Tämän pohjalta laadittiin hankesuunnitelma neljän Pihtiputaan kunnan alueella sijaitsevan luontoreitistön esiselvityshankkeelle.

1.1. Tavoitteet

1.1.1. Ylemmän tason tavoitteet

Esiselvityshanke suunniteltiin edistämään Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 toimenpiteen Peruspalvelut ja kylien kunnostus maaseutualueilla (M07), Selvitykset ja suunnitelmat (tp 7.1) toteutumista. Hankesuunnitelman mukaan esiselvityshanke on luonut pohjaa nykyaikaiselle luontomatkailulle ja edistää näin maaseudun elinvoimaisuutta ja uudistumista.

Viemällä eteenpäin reitistöjen kehittämistä hanke on toteuttanut Keski-Suomen maakuntastrategiaa ja hankkeen tavoitteet ovat palvelleet niin ikään Saarijärven-Viitasaaren seutustrategiaa, jossa on erikseen mainittu vapaa-ajan palvelut viihtyvyyden ja matkailun edistäjinä. Hanke on toteuttanut myös Pihtiputaan kuntastrategiaa kasvattamalla kunnan näkyvyyttä ja houkuttelevuutta ja tukenut kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävää Hyvinvoiva Puttaalainen -ohjelmaa.

1.1.2. Hankkeen tavoitteet

Hankesuunnitelman mukaiset tavoitteet esiselvityshankkeelle ovat olleet:

- Selvittää keskeiset luontoreitteihin liittyvät kehittämistarpeet.
- Tunnistaa nykyisen reitistön parhaat maisemalliset luontoelementit sekä alueelle ominaiset erityispiirteet.
- Saada esille Harjuntakaseen liittyvät tarinat ja erikoisuudet.
- Sitouttaa mukaan myös maanomistajat jo alkuvaiheessa.
- Tuoda esille reitistön keskeiset kehittämiskohteet alustavine kustannusarvioineen.

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- Selvittää, onko alueella mahdollisuuksia kehittyä kansallispuistoksi ja millaisia vaatimuksia tämä tavoite asettaisi alueen suunnittelulle.
- Löytää ja sitouttaa paikallinen toimija, joka ottaa vastuun jatkohankkeesta sekä reitistön tulevasta ylläpidosta.

Nämä hankesuunnitelmaan kirjatut tavoitteet palvelevat pitkän aikavälin tavoitetta, jonka mukaan luontoreittien käyttö on tarkoitus saada tulevaisuudessa laadullisesti ja määrällisesti uudelle tasolle.

1.2. Kohderyhmät

Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä ja välittöminä hyödynsaajina ovat hankesuunnitelman mukaisesti olleet reitistön kehittämisestä kiinnostuneet paikalliset yhteisöt sekä kunta. Välillisesti hyödynsaajina ovat lisäksi kuntalaiset sekä matkailuyritykset.

2. Toteutus

2.1. Toteutuksen organisaatio ja resurssit

Esiselvityshankkeen päätoteuttajana on ollut Pihtiputaan kunta ja hankkeeseen palkattiin projektityöntekijä kuudeksi kuukaudeksi täysipäiväiseen työhön. Tälle ajalle hankkeelle nimettiin myös seurantaryhmä varmistamaan hankkeen läpiviennin sujuvuus. Seurantaryhmä kokousti hankkeen aikana kolmesti (liitteet 1-6). Seurantaryhmään kuuluivat muun muassa maanomistajista Metsähallituksen ja Pihtiputaan kunnan edustajat, Reisjärven ja Lestijärven kunnan edustajat, seuroista Muurasjärven Murto ry:n, Muurasjärven kyläseuran ja Korppisen kyläseuran edustajat sekä alueellisesta yritysneuvonnasta vastaava Witas Oy:n edustaja.

2.1.1. Yhteistyökumppanit

Hankkeen seurantaryhmän ensimmäisessä kokouksessa esiselvityshankkeen sidosryhmiksi tunnistettiin kyläseurat, naapurikunnat ja maanomistajat. Sidosryhmiä on osallistettu muun muassa seurantaryhmän kautta ja olemalla suoraan yhteydessä hankkeen aikana.

Hankkeessa on tehty tiivistä yhteistyötä #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle -hankkeen kanssa käyden aktiivista keskustelua reitistöjen ja luontomatkailemisen kehittämistarpeista ja painotuksista maakunnassa. Tätä kautta hankkeen toimenpiteissä on pystytty paitsi huomioimaan koko maakunnan tekeminen myös omalta osalta lisäämään maakunnan osaamista ja ymmärrystä. Lisäksi oppia ja vinkkejä on haettu myös muissa maakunnissa pyörivien hankkeiden tekijöiltä.

Hankkeen loppuvaiheessa projektityöntekijä osallistui kuntien väliseen Peuran polku -yhteistyöpajaan, jossa valmisteltiin hankehakemusta Peuran polku -retkeilyreitistön kunnostamiseksi.

2.2. Aikataulu ja toimenpiteet

Hankesuunnitelmassa esiselvityshankkeen toteutusajaksi on mainittu 1.11.2017-30.9.2018 täysipäiväisen työpanoksen ollessa yhteensä noin kuusi kuukautta. Täysipäiväinen projektityöntekijä palkattiin toukokuusta eteenpäin ja kevään hankalien keliolosuhteiden vuoksi hankkeelle haettiin jatkoa lokakuun loppuun asti. Hankkeen varsinaiset toimenpiteet on siis toteutettu 2.5.-31.10.2018 välillä.

Hankesuunnitelmassa toimenpiteet on jaettu kolmeen vaiheeseen seuraavasti:

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

VAIHE I:

- Kartoitetaan reitistön nykytila ja alueella sijaitsevat merkittävimmät luontokohteet.
- Selvitetään sekä kuntalaisten että kunnassa toimivien yritysten tarpeet ja toiveet reitistöjen kehittämiseksi.
- Täydennetään aiemmin kerättyä tarinapankkia reitistöön kytkeytyvien tarinoiden osalta.
- Tutkitaan mahdollisuuksia hyödyntää modernia tekniikkaa Muinais-Päijänteen rantaviivan, Kalevalan tms. muun kiinnostavan aineiston yhdistämiseksi luontoelämykseen alueella.

VAIHE II:

- Laaditaan ensimmäisen vaiheen tulosten pohjalta suunnitelma sekä kuntalaisia että matkailijoita palvelevasta reitistöstä ja sen monipuolista hyödyntämistä tukevien rakennelmien tarpeesta.
- Suunnitellaan ostopalveluna myös alueen opasteille ja rakenteille yhtenäinen ulkoasu.
- Rakennetaan kustannusarvio reitistön toteuttamisen mahdollistavasta investointihankkeesta sekä alustavat kustannusarviot etenkin matkailua hyödyttävien rakennelmien toteuttamisesta.

VAIHE III:

- Kartoitetaan ja sitoutetaan jatkohankkeeksi suunnitellun yleishyödyllisen investointihankkeen toteuttajat.
- Kartoitetaan alueen tulevan matkailullisen hyödyntämisen kannalta olennaiset toimijat, joihin kuuluvat sekä ohjelmalveluiden tuottajat että mahdollisten majoituspalveluiden toteuttajat (investorit ja operaattorit).

Esiselvityshanke on edennyt noudattaen hankesuunnitelmassa mainittuja vaiheita. Projektityöntekijä on kartoittanut luontoreitit ja niiden lähialueet maastossa. Kaikkiaan maastopäiviä kertyi 34. Hankkeen kohderyhmien tarpeita ja toiveita on kuultu kaikille avoimessa suunnittelutyöpajassa, matkailuyrittäjille suunnatussa tapaamisessa sekä luontoreittien käyttäjäkyselyn kautta. Lisäksi moni kuntalainen ja seura ovat olleet yhteydessä projektityöntekijään omasta aloitteestaan. Näin on pystytty keräämään muun muassa reitistöihin liittyviä tarinoita. Hankkeen lopuksi järjestetyssä päätösseminaarissa kuultiin vielä alansa asiantuntijoita reitistöasioissa.

2.2.1. Suunnittelutyöpaja

Esiselvityshankkeen suurimman kohdealueen, Suurijärven retkeilyreitistön, kehittämiseen liittyen järjestettiin 20.6.2018 Muurasjärvellä suunnittelutyöpaja, johon osallistui 34 henkilöä (liite 7). Työpajan tavoitteena oli selvittää:

- miten kohdealue eroaa muista luontokohteista,
- minkälaisille kohderyhmille aluetta kehitetään ja markkinoidaan sekä
- minkälaisia muutoksia alueella pitäisi tämän valossa tehdä

Työpajan antina saatiin paljon toiveita ja suunta Suurijärvi-Harjuntakanen-alueen kehittämiseksi, minkä lisäksi työpajassa nousi esiin alueeseen liittyviä tarinoita (liite 8).

2.2.2. Matkailuyrittäjätapaaminen

Seudun luontomatkailuyrittäjille järjestettiin yhteinen tapaaminen 18.9. (liite 9). Tilaisuudessa kuultiin yrittäjien lähtökohtia ja potentiaalia hyödyntää luontoreitistöjä sekä esiteltiin

PIHTIPUTAAN KUNTA

MAASEUTU.FI

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

kehittämissuunnitelmaluonnosta alustavine muutosehdotuksineen. Paikalla oli yhdeksän eri matkailutuotteiden tarjoajaa useammasta kunnasta. Tapaamisen aikana käsiteltiin keskustellen kysymykset:

- Onko reitistöjen kehittäminen riittävää?
- Mitä hyötyjä reitistöjen kehittämisestä on yritysten kannalta?
- Mitä tarvittaisiin lisää?
- Mitä tuotteita yrittäjät ovat valmiita tarjoamaan matkailun tukemiseksi?
- Minkälaisia mahdollisuuksia yrittäjät näkevät luontomatkailulla olevan?
- Minkälaisia kasvu- ja kehittämissuunnitelmia yrityksillä on?

Lisäksi yrittäjillä oli mahdollisuus kommentoida kehittämissuunnitelmaluonnosta.

2.2.3. Luontoreittien käyttäjäkysely

Luontoreittien käyttäjäkyselyllä pyrittiin kartoittamaan keskimääräisen Pihtiputaan kunnan alueella retkeilevän luontoliikkumisprofiili (liite 10). Lisäksi kaikille avoin käyttäjäkysely tarjosi mahdollisuuden esittää mielipiteitä ja toiveita ja näin osallistua reittien kehittämiseen.

Kyselyyn oli mahdollista vastata 29.6.-19.8.2018 välisenä aikana sekä paperi- että nettilomakkeella. Paperisia kyselylomakkeita oli tarjolla kuudessa pisteessä Pihtiputaan alueella ja lomakkeet palautuslaatikkoineen kiersivät myös monissa kesän tapahtumissa.

Kysely oli tähdätty erityisesti paikkakunnan alueella liikkuville retkeilijöille, ja siihen ottikin osaa niin moni kuntalainen kuin ulkopaikkakuntalainenkin. Kyselyyn vastasi paperilla 141 henkilöä ja netissä 58 henkilöä, yhteensä 199. Tuplavastausten mahdollisuutta ei voitu rajata pois, mutta näillä vastausluvuilla voidaan katsoa, ettei niillä ole kokonaisuuden kannalta merkitystä.

Kyselyn pohjalta saatiin selkeä kuva keskimääräisestä kyselyyn vastanneesta retkeilijästä ja tämän tarpeista. Kyselyn tulokset on otettu huomioon reittien kehittämissuunnitelmissa.

2.2.4. Erilaiset retkeilijät ja retkeilyreittien monikäyttö -seminaari

Esiselvityshankkeessa järjestettiin päätösseminaari ”Erilaiset retkeilijät ja retkeilyreittien monikäyttö” 1.10. klo 9:30-16 Pihtiputaan seurakuntasalissa, osoitteessa Sallilantie 4 (liite 11).

Seminaarista tiedotettiin hankkeen sekä kunnan sosiaalisen median kanavilla (seminaarilla oli mm. oma Facebook-tapahtumasivu), minkä lisäksi seminaarimainosta levitettiin sidosryhmille sähköpostitse ja se oli näkyvillä Pihtiputaan kunnanviraston, kauppojen ja kirjaston ilmoitustauluilla. Myös Kotiseudun Sanomat uutisoi seminaarista (liitteet 12-14). Seminaarista kirjattiin tapahtuma Keski-suomalaisen menovinkeihin ja Witaksen tapahtumakalenteriin.

Seminaarissa esiintyi kahdeksan puhujaa ja osallistujia oli yhteensä 60 (liite 15). Seminaarin aikana kuultiin muun muassa esiselvityshankkeen tuloksista (liite 16).

2.3. Tiedotus

Esiselvityshankkeelle laadittiin hankesuunnitelman mukainen tiedotussuunnitelma (liite 17). Hankkeen etenemisestä on raportoitu säännöllisesti hankkeen omassa blogissa sekä hankkeen Facebook-sivulla, josta päivityksiä on jaettu kunnan omalle Facebook-sivulle (Pihtipudas Tänään), sekä Pihtipudas-ryhmään.

Hankkeen tapahtumista on viestitty pääasiassa sosiaalisessa mediassa ja Kotiseudun Sanomat -seutulehden kautta. Hankkeen kohdealueista on jaettu kuvia Facebookissa ja erityisesti Instagramissa projektityöntekijän

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

omalla kanavalla. Hankeviestintää varten ja tulevaisuuden mediahuomiota lisäämään hankkeessa lanseerattiin oma häshtäg: *#retkeilyputtaa*, jolla on jaettu Instagramissa tähän mennessä 70 julkaisua.

Hanke pääsi myös 13.6. YLE Radio Suomi Jyväskylän aamulähetykseen. Lisäksi hanke on ollut esillä lukuisissa tapahtumissa, kuten Pihtiputaan kesän Kärkitapahtumissa, Harjuntakasen yövaelluksella, Suomen Ladun Nuku yö ulkona -tapahtumassa ja Jyväskylän Partioaitan 365-klubi-illassa. Hankkeen tuloksista on tiedotettu hankkeen blogissa sekä päätösseminaarissa 1.10.

Hanketiedotus on tapahtunut laaditun tiedotussuunnitelman mukaisesti. Lisäksi päätösseminaarista tiedotettiin myös Witaksen tapahtumakalenterissa ja Keski-suomalaisen menovinkeissä. Tiedotussuunnitelman mukaisista toimista ainoastaan Retkipaikkaan tilattavat blogitekstit päätettiin siirtää hedelmällisempään ajankohtaan, jolloin reitit olisivat jo kunnossa.

2.4. Raportointi ja seuranta

Esiselvityshankkeelle nimetty seurantaryhmä kokoontui hankkeen aikana kolmesti. Kokouksissa kerrattiin aikaan saadut asiat ja keskusteltiin hankkeen seuraavista toimenpiteistä. Lyhyenä hankkeena esiselvityshankkeessa ei ollut väliaikaraportointia rahoittajalle.

2.5. Kustannukset ja rahoitus

Esiselvityshankkeeseen haettiin rahoitusta Keski-Suomen ELY-keskukselta seuraavalla kustannusarviolla:

KUSTANNUKSET	
Palkkakulut, projektityöntekijä 2500 €/kk + sivukulut 6 kk	21 000
Flat Rate 24 %	5 040
Ostopalvelut (suunnittelu- ja karttapalvelut yms. asiantuntijapalvelut)	5 000
Yhteensä	31 040
RAHOITUS	
Julkinen rahoitus, Ely-keskus 90 %	27 936
Julkinen rahoitus, Pihtiputaan kunta 10 %	3 104
Yhteensä	31 040

Rahoitusta saatiin kustannusarvion mukaisesti. Toteutuneet kustannukset ovat seuraavat:

KUSTANNUKSET	
Palkkakulut, projektityöntekijä 2500 €/kk + sivukulut 6 kk	20 137,28
Flat Rate 24 %	5 153,53
Ostopalvelut (suunnittelu- ja karttapalvelut yms. asiantuntijapalvelut)	6 235,94
Yhteensä	31 526,75

PIHTIPUTAAN KUNTA

MAASEUTU.FI

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

2.6. Toteutusolehdutukset ja riskit

Esiselvityshankkeen hankesuunnitelmaan on kirjattu seuraavat alustavasti tunnistetut riskit, jotka otettiin huomioon hankkeen toteutuksessa:

- Sääolosuhteet vaikuttavat maastokartoitusten tekemisen ajoittamiseen. Tämä on huomioitu pidentämällä hankkeen toteuttamisaikaa. Hankkeen alussa työryhmä myös laatii yhdessä projektityöntekijän kanssa täsmennetyt suunnitelman ja aikataulun toimenpiteiden toteuttamisesta maastossa.
- Maasto alueella on paikoin hyvin kivikkoista. Kartoittajan on kuljettava maastossa myös nykyisen reitistön ulkopuolella, jotta maaston parhaat puolet ja erityiset luontokohteet saadaan esille. Maastossa liikkuminen sisältää luonnollisesti tapaturmariskin. Näihin riskeihin varaudutaan tiedostamalla ne sekä mahdollisesti teknisillä apuvälineillä.

3. Tulokset

Hankesuunnitelman mukaisesti esiselvityshankkeen edistymistä on arvioitu jo projektin aikana hankkeen seurantarvryhmän kokouksissa. Hankesuunnitelman mukaan tavoitteiden toteutumista arvioidaan loppuraporttiin kirjattujen tulosten pohjalta.

Esiselvityshankkeessa on selvitetty hankkeen kohdealueiden parhaat maisemalliset luontoelementit, alueelle ominaiset erityispiirteet ja tarinat sekä alueisiin liittyvät kehittämistarpeet alustavine kustannusarvioineen, jotka on tuotu esille kehittämissuunnitelmissa. Myös kansallispuistomahdollisuutta on tutkittu. Lisäksi hankkeessa on kirjoitettu reitistöjen ylläpitosuunnitelmat ja sitoutettu kunta hallinnoimaan jatkohanketta.

Maanomistajia olisi voinut osallistaa hankkeessa enemmän. Moni yksityisistä maanomistajista asui Pihtiputaan ulkopuolella ja oli vaikeasti tavoitettavissa, mutta Suurijärven reitistön kahta suurinta maanomistajaa Metsähallitusta ja UPM:ää olisi voinut sitouttaa hankkeessa aikaisemmin.

Esiselvityshankkeen budjetti on hankkeen päättyessä alijäämäinen 486,75 eurolla. Mahdollisista ylityksistä neuvoteltiin ajoissa hanketta hallinnoivan kunnan päättäjien kanssa.

Kaiken kaikkiaan voidaan katsoa esiselvityshanke toteutetuksi hankesuunnitelman mukaisesti ja onnistuneeksi.

3.1. Kehittämssuunnitelmat

Esiselvityshanke on tähdännyt hankesuunnitelman mukaisesti luontoreiteillä tehtäviin selvityksiin ja kehittämssuunnitelmaan, joka toimii pohjana yleishyödylliselle investointihankkeelle. Hankkeessa tuotettiin kaksi kehittämssuunnitelmaa: yksi lyhyemmille luontoreiteille (Rapeikon luontopolulle, Heinäjoen luontoreitille ja Kivimäen kierrokselle) ja yksi pitkälle Suurijärven retkeilyreitistölle (liitteet 18-19).

3.1.1. Mobiilisovellus luontoelämyksen tukena

Esiselvityshankkeen hankesuunnitelman mukaisesti on tutkittu mahdollisuutta hyödyntää mobiiliteknologiaa kiinnostavan aineiston yhdistämiseksi luontoelämykseen. Ideaa esitettiin kolmelle mobiilisovelluksella valmistavalle yritykselle, joista kirjallinen tarjous saatiin yhdeltä (liite 20). Haasteita sovelluspohjaisen luontopolun toteuttamisessa tuottavat sovelluksen ylläpito, muokkaus ja säännöllinen päivitys sekä mobiiliverkon huono kuuluvuus monilla alueilla.

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

3.2. Mahdollisuudet kansallispuistoksi

Hankesuunnitelman mukaan esiselvityshankkeen aikana on ollut tarkoitus selvittää, onko Suurijärvi-Harjuntakanen-alueella mahdollisuuksia kehittyä kansallispuistoksi ja millaisia vaatimuksia tämä tavoite asettaisi alueen suunnittelulle.

Ympäristöministeriön mukaan kansallispuisto perustetaan erityislailalla ja sen vaatimukset ovat seuraavat:

- Puisto voidaan perustaa vain valtion omistamille maille ja vesille.
- Sen pinta-alan on oltava perustamisvaiheessa vähintään 1 000 hehtaaria.
- Alueella on oltava merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä tai muutoin luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta.

Kansallispuistona Harjuntakasen alue olisi Suomen pienin kansallispuisto, mutta yhdessä Reisjärven suojeltujen alueiden kanssa siitä rakentuisi Pyhä-Häkin kansallispuistoa vastaava kokonaisuus eli noin 35 neliökilometriä. Kansallispuistotatuksen saaminen alueelle tukisi merkittävästi alueen matkailua jopa kansainvälisellä tasolla, sillä ulkomaisten matkailijoiden suosituin nettihaku Suomesta on juurikin kansallispuistot.

Kansallispuistona alueen tulisi erottua muista alueista ja kansallispuistoista joko maisemallisesti tai harrastusmahdollisuuksiltaan. Suurijärven-Harjuntakasen maisema on hyvin samanlaista kuin lähimmässä kansallispuistossa, Salamajärven kansallispuistossa. Alueen merkittävänä luonnonnähtävyyksinä voisivat toimia reitin varrella oleva Imarrekivi sekä alueen muut jääkaudenaikaiset tai kulttuurihistorialliset nähtävyydet, joiden tausta tiedetään tai joihin liittyy tarinoita. Esiselvityshankkeen aikana järjestettiin koepöytä Suurijärven reitistöllä. Koepöytäyössä viimeistään todettiin, että alue on liian kivistä pyöräiltäväksi ilman merkittävää polkujen sorastamista. Tämän seurauksena kehittämissuunnitelmassa alueen reittejä on lähdetty suunnittelemaan lähtökohtaisesti kävellen tai hiihtäen retkeileville. Sen sijaan luonnontuntemusta lisäävänä alueen reitit voisivat toimia.

Mitä suunnitelmallisempi ja hoidetumpi alue on sekä mitä monipuolisempi se on retkeilypalveluiltaan, sitä suurempi todennäköisyys alueella on tulevaisuudessa hakea kansallispuistotatusta. Tämä on huomioitu Suurijärven retkeilyreitistön kehittämissuunnitelmassa muun muassa hoidettujen polkujen sijoittelun, taukopaikkojen kehittämisen sekä parkkipaikkojen, opasteiden ja infomateriaalin suhteen. Lisäksi hankkeen aikana ja kehittämissuunnitelmia laadittaessa on kuultu kansallispuistoja hallinnoivan Metsähallituksen asiantuntijoita.

3.3. Vaikutukset

Esiselvityshankkeella on ollut vaikutusta Pihtiputaan alueen luontoreitistöjen tunnettuuden lisääntymiseen. Näkyminen mediassa ja tapahtumissa sekä sosiaalisen median päivitykset ja jaot #retkeilyputtaa-tägilä ovat herättäneet mielenkiintoa ihmisissä ympäri Suomea.

Hankkeen Facebook-sivua seuraa 164 käyttäjää ja sivun orgaaninen kattavuus on parhaimmillaan ollut yli 1 500 näyttoa. Hankkeen blogissa julkaistiin hankkeen aikana 14 blogitekstiä ja niitä on luettu yhteensä 6 300 kertaa. Lisäksi näkyvyys kunnan omilla Facebook-kanavilla sekä paikallislehdessä on tavoittanut erityisesti kuntalaisia hyvin.

Hankkeen omat tapahtumat tavoittivat ihmisiä kiitettävästi. Lisäksi hanke on saanut näkyvyyttä muissa tapahtumissa. Suurijärven reitistöllä sijaitsevalla Harjuntakasen rengasreitillä 6.7. järjestetyllä yövaelluksella oli yli 80 osallistujaa. Pääjärjestäjinä olivat kunnan retkioppaat ja Muurasjärven Murto ry ja

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

esiselvityshankkeen projektityöntekijä oli mukana retkellä esittelemässä hanketta. Suurijärven reitistöä esiteltiin myös Suomen Ladun Nuku yö ulkona -tapahtumassa, jossa oli kävijöitä yhden päivän aikana vajaa 200, ja Jyväskylän Partioaitan 365-klubi-illassa 2.10., jossa asiaa reitistöstä oli kuulemassa yli 50 henkeä.

Yleinen mielenkiinto reitistöjä kohtaan motivoi kuntaa jatkamaan investointihankkeeksi kaavailtuun jatkohankkeeseen sekä reitistöjä huoltavia tahoja ylläpitämään reittejä jatkossakin.

4. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hankesuunnitelman mukaan esiselvityshankkeessa laadittava kehittämissuunnitelma toimii pohjana investointihankkeeksi kaavailulle jatkohankkeelle. Jatkohankkeessa toteutettavat muutokset ja toimenpiteet on lueteltu luontoreittien kehittämissuunnitelmissa. Pihtiputaan luontoreitit ovat olleet varsin tuntemattomia ja epäilemättä siksi vähäisellä käytöllä. Esiselvityshanke ja tuleva investointihanke tekevät reiteistä tunnetumpia rakentaen siten pohjaa kestäväälle luontomatkailulle Pihtiputaalla.

Kansallispuistosta haaveiltaessa koko kuntarajat ylittävän alueen kehittäminen yhteistyössä Reisjärven kanssa on yhä tärkeämpää. Suurijärven retkeilyreitistöstä, Kotajärven kierroksesta ja Mäntyjärven rengasreitistä tulisi muodostaa yhtenäinen retkeilyreitikkokonaisuus, joka otettaisiin huomioon alueen eri polkuja kehitettäessä. Suurijärven reitistön kehittämissuunnitelmassa on huomioitu alueen muita reittejä muun muassa opasteviittojen yhtenäisessä ulkonäössä. Samalla lailla alueen yhtenäisyys soisi otettavan huomioon tulevaisuudessa reittimerkintöjä, kartta- ja infotauluja sekä esitteitä laadittaessa.

5. Allekirjoitukset

Pihtiputaalla 30.10.2018

Ari Kinnunen
Pihtiputaan kunnanjohtaja

Sini Malminiemi
Projektityöntekijä

PIHTIPUTAAN KUNTA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

6. Liitteet

- Liite 1: Seurantaryhmän 1. kokouksen asialista
- Liite 2: Seurantaryhmän 1. kokouksen pöytäkirja
- Liite 3: Seurantaryhmän 2. kokoukset asialista
- Liite 4: Seurantaryhmän 2. kokouksen pöytäkirja
- Liite 5: Seurantaryhmän 3. kokouksen asialista
- Liite 6: Seurantaryhmän 3. kokouksen pöytäkirja
- Liite 7: Harjuntakanen-Suurijärvi-alueen kehittämisen suunnittelutyöpajan raportti
- Liite 8: Esiselvityshankkeen aikana kerätyt tarinat
- Liite 9: Luontomatkailuyrittäjätapaamisen muistio
- Liite 10: Luontoreittien käyttäjäkyselyn tulokset
- Liite 11: Päätösseminaarin mainos
- Liite 12: Kotiseudun Sanomien päätösseminaaripuffi
- Liite 13: Kotiseudun Sanomien päätösseminaarimainos
- Liite 14: Kotiseudun Sanomien artikkeli päätösseminaarista
- Liite 15: Päätösseminaarin osallistujalista
- Liite 16: Esiselvityshankkeen PowerPoint-esitys päätösseminaarissa
- Liite 17: Tiedotussuunnitelma
- Liite 18: Pihtiputaan luontopolkujen kehittämissuunnitelma
- Liite 19: Suurijärven retkeilyreitistön kehittämissuunnitelma
- Liite 20: Digiluontopolkutiedustelu